

Sygn. akt III R Ns 56/18

POSTANOWIENIE

Dnia 29 listopada 2018 r.

Sąd Rejonowy w Brodnicy Wydział III Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSR Renata Antkowiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Milena Jastrzemska

po rozpoznaniu w dniu 29 listopada 2018 r. w Brodnicy

na rozprawie

sprawy z wniosku G. M.

przy uczestnictwie Gminy M. B.

o przyznanie wynagrodzenia za opiekę prawną nad ubezwłasnowolnioną całkowicie M. M. (1)

postanawia

1) przyznać G. M. - opiekunowi prawnemu całkowicie ubezwłasnowolnionej M. M. (1) wynagrodzenie miesięczne w wysokości 430 zł (czterysta trzydzieści złotych) za okres od 1 czerwca 2017 r. do 30 czerwca 2018 r. tj. w łącznej kwocie 5590 zł (pięć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt złotych) za sprawowanie opieki nad całkowicie ubezwłasnowolnioną M. M. (1), które pokrywane będzie ze środków publicznych,

2) ustalić, iż każda ze stron ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

Sędzia

/-/R. A.

Sygn. akt III RNs 56/18

UZASADNIENIE

G. M. w dniu 6 kwietnia 2018 roku złożyła wniosek o przyznanie jej wynagrodzenia okresowego za sprawowanie opieki nad ubezwłasnowolnioną całkowicie córką M. M. (1). We wniosku wносиła o przyznania jej wynagrodzenia za sprawowanie opieki nad tą córką od 1 czerwca 2017 roku do 30 czerwca 2018r. w wysokości 430 zł miesięcznie i wskazała, by było ono wypłacane ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej. Uzasadniając swoje żądanie wskazywała m. in., że w związku ustanowieniem jej opiekunem prawnym dla całkowicie ubezwłasnowolnionej córki M. M. (1) sprawuje nad nią całkowitą opiekę, ponieważ jest ona upośledzona umysłowo w stopniu znacznym, niesamodzielna i dlatego nie można pozostawić jej nawet na chwilę bez opieki. Sprawowanie opieki nad córką M. M. (1) wiąże się poświęceniem w tym celu dużego nakładu pracy, ponieważ podopieczna wymaga wszechstronnej oraz całkowitej opieki i pielęgnacji, potrzebuje pomocy przy wszystkich czynnościach życiowych, w tym jedzeniu. Ponadto z powodu zaburzeń oddechowych często występuje u M. M. (1) bezdech, szczególnie w nocy co wymaga czuwania i przywracania jej właściwego oddechu. W grudniu 2017 roku oprócz bezdechu wykryto u ubezwłasnowolnionej żylaki nóg, początki cukrzycy i złogi w pęcherzyku żółciowym. W lutym 2018 roku przeszła ona operację usunięcia pęcherzyka żółciowego w B., po czym przez pół roku musiała być na ścisłej diecie. W związku z przebyłym zabiegiem i późniejszą zmianą diety jej córki G. M. zmuszona była poczynić szereg dodatkowych inwestycji

i zakupić choćby naczynia do gotowania na parze, kompletną wyprawkę do szpitala. Obecnie dieta M. M. (1) oparta jest na produktach lepszej jakości z przewagą ryb i drobiu, co generuje również dodatkowe koszty. Oprócz tego podopieczna jest w dalszym ciągu pampersowana a ilość refundowanych pampersów nie jest wystarczająca do utrzymania prawidłowej higieny i jej matka zmuszona jest do dokupowania ich, aby zapewnić córce właściwe warunki. M. M. (1) uczestniczy w specjalistycznych zajęciach terapeutycznych, które prowadzone są w domu, a ich częściowy koszt w wysokości około 260 zł miesięcznie pokrywa jej opiekun. W związku z zajęciami G. M. ponosi również koszty zakupu pomocy dydaktycznych oraz zabawek dźwiękowych, sensorycznych i materiałów piśmienniczych. M. M. (1) nie może być rehabilitowana w normalnym gabinecie fizjoterapeutycznym, gdyż reaguje krzykiem i agresją na widok nieznanym osób. Sytuacje takie wykluczają także możliwość korzystania z publicznych środków transportu.

Postanowieniem z dnia 10 września 2018r. wydanym w przedmiotowej sprawie III RNs 56/18 Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze uczestnika Gminę M. B..

W odpowiedzi na wniosek uczestnik - Gmina M. B. reprezentowana przez Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w B. wskazał, że rodzina G. M. korzysta w tamt. Ośrodku z pomocy w formie specjalistycznych usług opiekuńczych a nadto, że wynagrodzenie za sprawowanie opieki powinno być ustalone zgodnie z treścią art. 53a ust.1 ustawy o pomocy społecznej.

Sąd ustalił, co następuje:

Sąd Okręgowy w Toruniu postanowieniem z dnia 28 września 2001 roku wydanym w sprawie I Ns 74/01 ubezwłasnowolnił całkowicie M. M. (1) ur. (...) w B., córkę G. i R. z powodu upośledzenia umysłowego w stopniu znacznym. Powyższe postanowienie uprawomocniło się z dniem 20 października 2001 roku.

Następnie Sąd Rejonowy w Brodnicy postanowieniem z dnia 15 listopada 2001 roku wydanym w sprawie III RNs 107/01 ustanowił opiekuna prawnego dla ubezwłasnowolnionej całkowicie M. M. (1) ur. (...) w B., córki G. i R. i obowiązki opiekuna prawnego powierzył jej matce G. M.. Powyższe postanowienie uprawomocniło się dnia 7 grudnia 2001 roku. Począwszy od 15 stycznia 2002 roku G. M. - jako opiekun prawny M. M. (1) co sześć miesięcy składała tut. Sądowi sprawozdanie z opieki nad ubezwłasnowolnioną całkowicie córką.

Sąd Rejonowy w Brodnicy postanowieniem z dnia 5 września 2016r. wydanym w sprawie sygn. akt III RNs 109/16 przyznał G. M. - opiekunowi prawnemu całkowicie ubezwłasnowolnionej M. M. (1), wynagrodzenie za sprawowanie opieki nad całkowicie ubezwłasnowolnioną M. M. (1) za okres od 1 stycznia 2016r. do 30 sierpnia 2016 roku w łącznej kwocie 3200 zł (trzy tysiące dwieście złotych) ustalając wynagrodzenie w wysokości 400 zł (czterysta złotych) za każdy miesiąc, które pokrywane będzie ze środków publicznych. Postanowienie to uprawomocniło się 27 września 2016r.

Następnie Sąd Rejonowy w Brodnicy postanowieniem z dnia 21 czerwca 2017r. wydanym w sprawie sygn. akt III RNs 44/17 przyznał G. M. - opiekunowi prawnemu całkowicie ubezwłasnowolnionej M. M. (1), wynagrodzenie za sprawowanie opieki nad całkowicie ubezwłasnowolnioną M. M. (1) za okres od 1 września 2016r. do 31 grudnia 2016r. w łącznej kwocie 1680 zł (tysiąc sześćset osiemdziesiąt złotych) ustalając wynagrodzenie 420 zł (czterysta dwadzieścia złotych) za każdy miesiąc oraz za okres od 1 stycznia 2017r. do 31 maja 2017r. w łącznej kwocie 2150 zł (dwa tysiące sto pięćdziesiąt złotych) ustalając wynagrodzenie 430 zł (czterysta trzydzieści złotych) za każdy miesiąc, które pokrywane będzie ze środków publicznych. Postanowienie to uprawomocniło się 13 lipca 2017r.

Ponadto Sąd Rejonowy w Brodnicy postanowieniem z dnia 12 lipca 2017r. wydanym w sprawie sygn. akt III RNs 99/17 przyznał G. M. - opiekunowi prawnemu całkowicie ubezwłasnowolnionej M. M. (1), wynagrodzenie za sprawowanie opieki nad całkowicie ubezwłasnowolnioną M. M. (1) za okres od 1 stycznia 2014r. do 31 grudnia 2015 roku w łącznej kwocie 9.600 zł (dziewięć tysięcy sześćset złotych) ustalając wynagrodzenie 400 zł (czterysta złotych) za każdy miesiąc które pokrywane będzie ze środków publicznych. Postanowienie to uprawomocniło się 3 sierpnia 2017r.

Dowód: zeznania A. J. – k. 244v-245, zeznania wnioskodawczynie G. M. - k. 244v akt przedmiotowej sprawy, akta spraw: III R Ns 107/01 SR w Brodnicy (k. 3, 8, 12 – 14), III R Ns 109/16, III R Ns 44/17, III R Ns 99/17 Sądu Rejonowego w Brodnicy oraz akta postępowania opiekuńczego Op 4/01 tut. Sądu.

Matka ubezwłasnowolnionej całkowicie M. G. M. ma 65 lat, z zawodu jest technikiem rolnikiem, choruje na choroby krążeniowe, przyjmuje leki. Aktualnie jest na emeryturze i od 1 marca 2018 roku otrzymuje świadczenie w wysokości 878,12 zł miesięcznie. We wspólnym gospodarstwie domowym wraz z wnioskodawczynią pozostaje jej mąż R. M. - ojciec ubezwłasnowolnionej oraz M. M. (1). R. M. choruje na choroby krążeniowe, przyjmuje leki, otrzymuje on świadczenie emerytalne w wysokości 2083,57 zł miesięcznie. Z kolei ich córka M. M. (1) otrzymuje rentę socjalną, której wysokość od 1 marca 2018 roku kształtuje się na poziomie 745,18 zł miesięcznie. Ponadto na ubezwłasnowolnioną M. M. (1) przyznany jest dodatek pielęgnacyjny w wysokości 153 zł miesięcznie. Nie posiada ona majątku, natomiast przysługuje jej służebność mieszkania w domu po dziadkach macierzystych, stanowiącym własność G. M..

Dowód: zeznania wnioskodawczynie G. M. - k. k. 244v akt przedmiotowej sprawy, decyzja z dnia 1 marca 2018 roku o podwyższeniu renty dot. M. M. (1) – k. 197, decyzja z dnia 1 marca 2018 roku o podwyższeniu renty dot. G. M. – k.196, decyzja z dnia 1 marca 2018 roku o podwyższeniu renty dot. R. M. – k.198.

Wnioskodawczynie wskazała też, że dochody otrzymywane przez córkę nigdy nie starczyły na jej comiesięczne utrzymanie i zaspokojenie jej potrzeb. Odnośnie ponoszonych wydatków wnioskodawczynie podała, że comiesięcznie ponosi wydatki związane z utrzymaniem córki, opłaty za prąd, wodę, wywóz śmieci, telefon, pieluchy, dopłata do specjalistycznych usług opiekuńczych, raty za zakup maty masującej.

W 1983 roku stwierdzono u M. M. (1) Zespół (...) z głęboką niepełnosprawnością intelektualną w stopniu znacznym i zaburzenia rozwoju ruchowego. Od chwili urodzenia wymaga ona stałej opieki. Z powodu zaburzeń oddechowych często występuje u ubezwłasnowolnionej bezdech szczególnie w nocy, więc wymaga ona w tym czasie obecności osoby drugiej, która czuwa przy niej. W grudniu ubiegłego roku zdiagnozowano u niej oprócz bezdechu żyłaki nóg, początki cukrzycy i złoży w pęcherzyku żółciowym. W lutym 2018 roku przeszła operację usunięcia pęcherzyka żółciowego w B.. Przez 3 dni i noce nieustannie towarzyszyła jej wnioskodawczynie, siedząc na krześle przy szpitalnym łóżku. Aktualnie M. M. (1) czuje się dobrze, ale przez pół roku po zabiegu musiała być na ścisłej diecie. W związku z dietą opiekun zmuszony był do zakupu garnka do gotowania na parze, ponieważ podopieczna może jeść tylko pokarmy gotowane. Kupowane produkty muszą być lepszej jakości z przewagą ryb i drobiu, w przeciwnym razie pojawiają się problemy z trawieniem. Lepsza jakość produktów wiąże się ze zwiększeniem wydatków na pożywienie. Przed wyjazdem do szpitala zakupiono jej całą wyprawkę (tj. nowe piżamy, papcie itp.). W tym czasie wnioskodawczynie trzykrotnie wyjeżdżał z M. do B.. Najpierw w celu kwalifikacji przed przyjęciem do szpitala, następnie z powodu przyjęcia na oddział i po 3 tygodniach nastąpiła kontrola pooperacyjna także w B.. M. M. (1) wymaga pomocy i opieki przy wykonywaniu każdej podstawowej czynności. Nie potrafi samodzielnie jeść, umyć się, ubrać. Jest pobudzona psychoruchowo. Co pół roku wnioskodawczynie jeździ z córką do dentysty do B., gdzie ma leczone zęby w znieczuleniu ogólnym. Ze względu na chorobę M. nie jest możliwe przemieszczanie się środkami transportu publicznego, ponieważ budzi to u niej dodatkowy, ogromny stres, a co za tym idzie agresję. Z uwagi na konieczność utrzymania własnego środka transportu dochodzą koszty paliwa, ubezpieczenia, przeglądów czy napraw wysłużonego już auta. M. w dalszym ciągu jest pampresowana, ale ilość refundowanych pampersów jest niewystarczająca do utrzymania prawidłowej higieny i dlatego wnioskodawczynie dodatkowo z własnych środków zakupuje dodatkowe niezbędne ilości. Od lutego 2018 roku M. uczestniczy w specjalistycznych zajęciach terapeutycznych, które prowadzone są przez terapeutę w domu. G. M. częściowo pokrywa koszty zajęć, co kosztuje ją około 260 złotych miesięcznie. Ponadto ponosi też wydatki związane z zakupem pomocy dydaktycznych min. różnych zabawek dźwiękowych, zabawek sensorycznych i materiałów piśmienniczych np. farby, kleje, brystol, różnego rodzaju kredki itp. Zajęcia terapeutyczne są bardzo ważne dla M., ponieważ przyczyniają się do lepszego jej funkcjonowania, wyciszają agresję, rozwijają umiejętności w zakresie komunikacji niewerbalnej, społecznienia i usprawniania motoryki małej i dużej. Jest to szczególnie istotne,

ponieważ nie może być ona rehabilitowana w normalnym gabinecie fizjoterapeutycznym, gdyż reaguje krzykiem i agresją na widok nieznanym jej osób.

Wnioskodawczyni podała dodatkowo, że w trosce o bezpieczeństwo córki zmuszona była wyremontować płot wokół posesji, na której mieszka, zarówno dom jak i płot pochodzą z lat sześćdziesiątych i wymagały napraw. Na remont płotu przeznaczyła wcześniej przyznane wynagrodzenie za opiekę nad córką, w innym przypadku nie miałabym środków na ten cel. Remont płotu był konieczny ze względu na córkę, gdyż stan techniczny wcześniejszego zagrażał zdrowiu i bezpieczeństwu córki, a na ulicy (...), gdzie zamieszkuje, ruch samochodowy znacznie się nasilił.

Wnioskodawczyni oprócz wszelkich wydatków związanych z córką ponosi także zwykłe koszty związane z utrzymaniem domu, siebie i męża. Cała trójka domowników choruje i przyjmuje na stałe leki, co także generuje comiesięczne koszty.

Wnioskodawczyni opiekuje się córką od urodzenia a opiekę prawną nad nią sprawuje od 2001r., kiedy została ona ubezwłasnowolniona całkowicie z powodu upośledzenia umysłowego w stopniu znacznym. Wykazała ona, że opieka nad córką sprawowana jest przez 24 godziny na dobę; w każdej czynności wymaga on opieki. Ponadto jest nadpobudliwa. Wnioskodawczyni wskazała, że opieka nad córką jest bardzo ciężka, wkłada ona duży nakład pracy w tę opiekę a z wiekiem jest coraz trudniej tym bardziej, że poza upośledzeniem córka choruje na inne dolegliwości, co wymaga dodatkowych wizyt lekarskich. Córka wnioskodawczyni skończyła 37 lat.

Dowód: zeznania wnioskodawczyni G. M. - k. 244v akt przedmiotowej sprawy, akta spraw: III R Ns 107/01 SR w Brodnicy (k. 3, 8, 12 – 14), III R Ns 109/16, III RNs 44/17, III RNs 99/17 Sądu Rejonowego w Brodnicy oraz akta postępowania opiekuńczego Op 4/01 tut. Sądu.

Sąd uznał za wiarygodne zeznania stron z uwagi na to, że były one przekonujące, ponadto układały się w pewną logiczną całość z pozostałym wskazanym wyżej materiałem dowodowym. Co do dowodów z dokumentów - żadna ze stron ich nie kwestionowała. Sąd również nie dopatrył się okoliczności mogących budzić wątpliwości co do ich prawdziwości.

Sąd zważył, co następuje:

Kwestię wynagrodzenia opiekuna reguluje art. 162 krio. Z treści § 1 cytowanego przepisu wynika, że Sąd opiekuńczy przyzna opiekunowi za sprawowanie opieki na jego żądanie stosowne wynagrodzenie okresowe albo wynagrodzenie jednorazowe w dniu ustania opieki lub zwolnienia go od niej. Z treści § 2 tego przepisu wynika z kolei, że jeżeli nakład pracy opiekuna jest nieznaczny lub gdy sprawowanie opieki jest związane z pełnieniem funkcji rodziny zastępczej albo czyni zadość zasadom współżycia społecznego wynagrodzenia nie przyznaje się. W przypadku przyznania wynagrodzenia pokrywane jest z dochodów lub z majątku osoby, dla której opieka została ustanowiona, a jeżeli osoba ta nie ma odpowiednich dochodów lub majątku, wynagrodzenie jest pokrywane ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej, co wskazuje § 3 omawianego przepisu.

W myśl zasady wyrażonej w art. 162 § 1 krio opieka jest sprawowana odpłatnie. Odpłatność sprawowania opieki nie jest uzależniona od zakresu obowiązków i praw opiekuna. Przewidziany w art. 162 § 2 krio wyjątek od zasady odpłatności sprawowania opieki jest związany ze stopniem nakładu pracy opiekuna i z tym czy sprawowanie opieki jest związane z pełnieniem funkcji rodziny zastępczej albo czyni zadość zasadom współżycia społecznego. Według art. 162 § 1 krio przyznane opiekunowi wynagrodzenie ma być stosowne. Wynika z tego konieczność uwzględnienia tych wszystkich okoliczności, które mogą mieć wpływ na jego wysokość. Chodzi tu przede wszystkim o takie okoliczności, jak zakres obowiązków opiekuna co do pieczy nad osobą podopiecznego (zakres tych obowiązków zależy m.in. od stanu zdrowia podopiecznego) lub zakres obowiązków opiekuna co do zarządu majątkiem podopiecznego (zakres tych obowiązków zależy m.in. od wielkości i rodzaju tego majątku) a - w konsekwencji nakład i rodzaj pracy opiekuna. Takimi okolicznościami mogą być również: jakość sprawowanej opieki, stan majątkowy osoby, dla której opiekun został ustanowiony, wysokość dochodów osiąganych z majątku podopiecznego, wpływ pracy opiekuna na dochodowość tego majątku itp. Przyznanie opiekunowi wynagrodzenia może nastąpić wyłącznie na jego żądanie. Sąd opiekuńczy może przyznać opiekunowi wynagrodzenie okresowe albo jednorazowe. Przez wynagrodzenie okresowe rozumie się zwłaszcza wynagrodzenie miesięczne, kwartalne i roczne. Należy przyjąć jako zasadę, iż w sytuacji, gdy wynagrodzenie

będzie pokrywane ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej (art. 162 § 3 in fine krio), przyznane opiekunowi wynagrodzenie będzie wynagrodzeniem okresowym na podstawie art. 53a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej przez okres wskazany w orzeczeniu.

Zgodnie natomiast z art. 53a Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t. j. Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.) wynagrodzenie za sprawowanie opieki wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd. Wynagrodzenie to obliczone w stosunku miesięcznym nie może przekraczać 1/10 przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres poprzedzający dzień przyznania wynagrodzenia.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że wnioskodawczyni G. M. od narodzin swojej córki M. M. (1) sprawuje nad nią opiekę a na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Brodnicy z dnia 15 listopada 2001 roku wydanego w sprawie III RNs 107/01 została ona ustanowiona jej opiekunem prawnym. Sąd w całości dał wiarę zeznaniom wnioskodawczyni, z których wynika, że nakład pracy przez cały okres sprawowanej opieki jest bardzo duży, niejednokrotnie ponad jej siły. Świadczenia, jakie otrzymuje ubezwłasnowolniona nie wystarczają na pokrycie jej potrzeb, na ten cel przeznaczane są również dochody jej rodziców, które również nie są wysokie a jeszcze niższe były w okresie objętym żądaniem wniosku. Szczególnie na niskim poziomie kształtują się dochody, jakie uzyskuje wnioskodawczyni z tytułu emerytury. Aktualnie - podobnie jak i w okresie objętym żądaniem wniosku - wnioskodawczyni nie ma i nie miała możliwości podjęcia zatrudnienia chociażby w ograniczonym wymiarze czasu pracy a to ze względu na konieczność zapewniania opieki córce i tym samym brak czasu, bowiem opieka ta pochłania cały jej czas. Ponadto zrozumiałe jest, że nawet gdyby ten czas znalazła, to przy tych obowiązkach wobec córki i dodatkowo - zważywszy na jej wiek - po prostu nie miała ona i nie ma już siły na jakąkolwiek pracę dodatkową, zarobkową, ponadto jak wynika z akt ma ona problemy zdrowotne i przyjmuje leki.

Dochody ubezwłasnowolnionej całkowicie M. M. (1) nie są na takim poziomie, który pozwalałby na pokrycie z nich wynagrodzenia za opiekę. Nie wystarczają one nawet na pokrycie jej potrzeb - na ten cel przeznaczane są również dochody jej rodziców. Praca opiekuna przez cały okres, za który jest dochodzona kwota, była i jest olbrzymia, pełna poświęcenia. Opiekun prawny wykazał, że nie miał w tym okresie możliwości uzyskiwania dodatkowych dochodów, nie miał możliwości świadczenia pracy poza domem i powiększania swojego majątku. W tych okolicznościach to, że opiekunem prawnym występującym o przyznanie wynagrodzenia za opiekę jest matka ubezwłasnowolnionej nie pozbawia jej prawa do dochodzonego tego świadczenia.

Na skutek wcześniejszych wniosków G. M. Sąd Rejonowy w Brodnicy przyznawał już wynagrodzenia z tytułu sprawowanej opieki w granicach od 400 do 430 zł miesięcznie w zależności od danego okresu i dochodów wnioskodawczyni na co wskazano wyżej.

W okolicznościach przedmiotowej sprawy Sąd uznał, że wnioskodawczyni G. M. ma prawo do żądania co miesięcznego wynagrodzenia za sprawowanie opieki nad ubezwłasnowolnioną całkowicie córką M. M. (1) za okres objęty żądaniem wniosku w dochodzonej przez nią kwocie.

Reasumując wskazane wyżej ustalenia oraz rozważania skłoniły Sąd do rozstrzygnięć zawartych w postanowieniu. I tak Sąd w punkcie 1) postanowienia postanowił przyznać G. M. - opiekunowi prawnemu całkowicie ubezwłasnowolnionej M. M. (1) wynagrodzenie miesięczne w wysokości 430 zł (czterysta trzydzieści złotych) za okres od 1 czerwca 2017 roku do 30 czerwca 2018 roku tj. w łącznej kwocie 5.590 zł (pięć tysięcy pięćset dziewięćdziesiąt złotych) za sprawowanie opieki nad całkowicie ubezwłasnowolnioną M. M. (1), które pokrywane będzie ze środków publicznych. W punkcie 2) postanowienia Sąd rozstrzygnął o kosztach postępowania ustalając, iż każda ze stron ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie – o powyższym orzeczono po myśli art. 520 § 1 kpc.

Sędzia

/-/R. A.